

Ағбанның паза Хакас Чиринің Пөзикинапарығ архиепискобы ИОНАФАННЫҢ чаксы сөс пиргенінен сығарылча

ИҢ АП-АРЫҒ ХУДАЙТӨРЕТКЕННІҢ АДА-ІЧЕЗІНЕ АДА-ІЧЕЗІНЕ АДА-ІЧЕЗІНЕ

Иң Ап-арығ Худайтөреткеннің Төреені, илбек үлкүннi, Аның ап-арығ ада-ічезін: Худайғасын Иоакимні паза Аннаны улуғлап, оларның Иң Арығ Хызы Марияның Төреенін улуғ өрiніснен піс пүүн үлүкүннепчебіс. Худай таллап алғанынаң, тиксі чир үстүнде төреп парған хыстарның аразынаң, Иң Ап-арығ Хыс Худайға сын чаксы сағыстығ арығ чүректіг ада-іченең не Төреп парары кирек полған.

Худайға сын паза ап-арығ кизілернің Тигірлерде чаксалыг чуртастығ полчатханнарын піс чаксы пілчебіс, че піс ундуп салчабыс ол тустарны, хайди олар пізөк чили, пу чирде оларға түскен ачыглыг тустарны сыдазып, чабал кизілерге хыйыхтадып, хыйаллыг чирдегі чуртастарын сыдамахтыг тобырып адғаннарын, че олар хачан даа кизілерні пазынмааннар. Олар постарының кирөстерін, Худайға ізеніп, апарғаннар. Ол ачыглыг тустарны паза хыйыхтастарны олар Худайның хатыгказы тіп көрбееннер, че оларны түзетчеткен Аның оң холы, хайзы арыглап паза чазыхтарнаң хайраллап, оларны арачыланиссар апарча тіп, пазымныг алынғаннар.

Иң Ап-арығ Худайтөреткеннің Худайғасын ада-ічезіне чирде ачыгда поларға кирек полған ма, хачан чир чайалғаннаң сығара Худай оларны иң арығ ідістер тіп көр салған, хайзылары аймах-пасха өрiністі Пирчеткенні - Иң Арығ Мария Хысты істілеріне сыыртып поларлар. Піске іди пілдірче, че Худай-Чайаачы іди көр салбаан, Хайзы «прай чир үстүндегі чоннар арачылан халзыннар паза сынның иң хыйғазына чидіп алзыннар тіп, пөк салған.

Иргі чоох піске анзын чоохтапча, Иң Ап-арығ Худайтөреткеннің Худайғасын ада-ічезінің ачыға киргеннерінің пасталғаны іди полған, олар иліг чыл, ирепчі полып, чуртап салғаннар, че паланы көрбееннер.

Амды піске сидік анзын пілерге, хайдаг улуғ ачыг полған еврей сөбірезіне - пала чох полғаны. Андада андаг тустар полған, іди иудейлернің сөбірезіне пала көр полбааны, - хайдаг-да пасхачыл чазыт алай ба чазыхтары үчүн, ол сөбірее Худай пала пирбеен тіп, көрiлчен. Аннаңар Худайға сын сөбірее пала пирiлбеені Худайның хатыг сыныхтазы тіп саналчаң. Полған на иудей кизі чаксы пілчең, - аннаң, поэныаң төребезе дее, че аның төлінен Арачылағчы-Христос хайди дее төреп парар тіп.

Че, Худайғасын Иоакимнен Анна, хайзылары Арачылағчының Килерін прайзынаң артых

сахтааннар, улуғ ачыгда 50 чыл Худайның хатыг сыныхтазын, пала пирiлбинчеткен ачығны, сыдазып, апарғаннар.

Иргі чоох піске ідөк чоохтапча, хайди пірсінде еврейлернің иң не илбек үлүкүнінде, Моисейнің чозагы хоостыра, полған на кизі Худай туразынзар киліп, Худайға ызых саларға кирек полған. Худайнаң хорых пілчеткен Иоаким ол чозахты ап-арығ толдырчаң. Амды ол пазох Худайға, Хайзына ол хынчаң, паза Хайзының хайраллазына ізенчең, ызыхты Худай туразынзар ағылған.

Че, мына пазох ачыг аны істесче. Иудейлернің пасабызы ағаа чоохтапча: «Сағаа, Худай хыйа саабысхан кизее Худайға сыйых саларға чарабас. Хайдаг-да чазыхтарың үчүн Худай сағаа паланы пирбеен». Че пір иудей ағаа уламох тың хысхыр сыххан: «Син пісенең хада Худайға сыйыхты ағыларға турыстыра нимессің. Син Израильге төліңні халгыс полбадың!» Андада Худайғасын Иоаким улуғ ачыгда ызых салчаң орыннаң хыйа пастырыбысхан. Худайғасын кизінің 50 чыл хут палинаң ахчатхан ачин амды прайзының алнында азыбысханнар. Ап-арығ улуғ кизі, хайзы прай поэныаң чуртазын Худайға паза кизілерге тоғынарға пир салған, Худайның прай чакыгларын иптiг толдырчаң, ызых салчаң орыннаң, улуғ чазыхтыг кизі тіп, амды хыйа састырыбысхан. Ол

ибінзер айланарға чаратпаан, ол сөл чазызар парыбысхан. Кизілернен ырабызып, Худайнаң, аның пала чох полчатханы үчүн сөкклетчеткенін суурыбыссын тіп, сурынған.

Сах ідөк аның ипчизі Худайға сын Анна Худайға алданған. Ирінің сөкклеткені ағаа чит парған. Ол садсар парыбысхан, анда хузычахтар палаларынаң хада уйачахта одырчатханнарын көр салып, ылғабысхан: «Худайым минің, мин пу хузычахтарнаң даа үлүзі чохпын, оларның палачахтары пар».

Че, мына, алданыс тузында, Худай Ангелі аның алнына түзіп, чоохтапча: «Анна, Худай синің алданызыңны ис салған, син Иң чаксы сөстіг Хысты төредіп аларзың, Аның пастыра, Худайның чаксы сөзін чирдегі прай чоннар алып аларлар, паза тиксі амырға Худайдаң үлүс пирiл парар».

Амды Худайғасын Анна Иерусалимзер манзырапча, анда поэныаң ирін таап алып, аны өрiндірібізерге. Че, аннаң пурнада Худай Ангелі, аның ирінің алнына түзіп, ағаа чоохтабысхан: «Иоаким, синің ипчiң Анна Хыс палачахты төредіп алар, Аның Төреені тиксі чир үстүне өрiністі сыйлир. Мына сағаа хайхастыг сизiндіріг, мин сағаа сынны чаксыхабарлапчам: Иерусалимзер пар, Худай туразынзар кір, син анда ипчiңні таап аларзың».

Худайның чолларын, хайзыларынча Ол кизіні Тигірдегі Хан Худай Чирінзер апарча, піл полбассың, че, хачан Худайның хайхазы пиріліп, сурыныс тол парза, андада арығ чүректіг кизілер постарында Худайның испайын, иң хыйғазын паза чаксы күзін көр таап алчалар. Сах ідөк Худайға сын Иоакимнің паза Аннаның хуттарының ачии арыглар парған. Иртіп парған чыллар оларны Иң Ап-арығ Худай Төреткеннің ада-ічезі пол парарға уламох турыстыра тимнееннер, іди Төредіс олаңай ла кирек полбаан, че Худайның хайраллазының паза прай нимені иптiг толдыр салчатханының илбек хайхазы пол парған, хайзы төл чох полчатханын чаксы пөк салған.

Ол ирепчiнiң ачыглыг чуртазы улуғ паза үр полған, че иң не халғанчызында аннаңох улуғ үлүкүннi өрiніс - Иң Ап-арығ Мария Хыстың Төреп парғаны!

Худайның кизілері улуғ өрiністе, ачыглыг тустардағох чили Худайны ундуп салбинчалар. Ачыргастыг паза сидік тустарда, олар Худайнаң сурынып, Ағаа алданчалар, че өрiністіг тустарда Худайға чаксы сағыстарын сыйлап, Ағаа пазырынып, иң не сабланыстыг сөстерні Ағаа ысчалар.

Піс поэбыстыг чуртазыбыста аймах-пасха ачыргастыг паза өрiністіг тустарға урун парчабыс. Че піс, прайзыбыс, пістің чуртазыбыста урун парчатхан аар тустарны тиң тобыр полбин салчабыс, ідөк тиң өрiн полбинчабыс. Худайға сын кизі угаа сидік тустарда даа чаксарынчаң тусты таап алча, полған на өрiнчеткен кизінең хада өрiнче, ылғапчатханаң хада ылғапча, поэын иреелепчеткеннернің үчүн, Худайға алданча. Илбек паза чаксы чайалған хуттыг кизі ноо даа хыйыхтасты хыйа тастап полар, че чазыхтыг кизінің чүреене кичичегес тее хыйыхтас санай хазал парып, улуғ нимес хомай киректер дее аны угаа тың ачыргандыр саларлар, андада чабал нима, хара пулут чили, аннаң чаксы күсті пирчеткен Христостың чаринн чаап салар. Андада арачылан халарына ізеністі ол чидір салар.

Полған на кизі худынаң чазыг полчатханын, поэныаң читпес хыриларын чаксы пілiнче. Чазыхха кір парчатханыбысты Худайнаң піс чазыр полбаспыс.

Христосты алын салған кизі, сынап син поэныаң Арачылағчыңа сыннаң киртiнчетсен, Ағаа сыннаң хынчатсаң, андада син Ағаа сыбыра киртiн паза ізен.

Митрополит Симон (Новиков)

ЕПАРХИАНЫҢ ЧУРТАЗЫНДАҒЫ КИРЕКТЕРІНІҢ ПАЗА

АРКАЛАЙНЫҢ ХУДАЙҒА ТОЛДЫР СААРҒАН ТОҒЫСТАРЫНЫҢ ИЗЕРІЗІ

Орғаш айының 14-ші күнінде, Хан Худайның Тірігінчайапчатхан Аарлыг Кірізін Сығарғанын үлүкүннең күнде паза Маккавейсктегі читі чобағчыны: Авимні, Антонинні, Гурийні, Елезарны, Евсевонны, Алимні паза Маркеллі паза оларның ілезін Соломонияны паза оларның үгретчізі Елезарны хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Спасо-Преображенской кафедралыг соборында Худайға тоғынысты толдыр салған.

Орғаш айының 17-ші күнінде, Эфесктегі читі саарбахты паза Худайғасын чобағчы Евдокияны хумартхылачан күнде, паза Солян-Сус ГЭС-те, саай пол парып, 75 тоғысчы чирдегі чуртазын хыйаллыг тоос салғанын хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан Майна поселоктың хырындағы Эфесктегі Читі саарбахтың адынаң Худай туразында Худайға тоғынысты толдыр салған.

Орғаш айының 18-ші күні, иирде, пістің Хан Худайыбыс паза Арачылағчыбыс Иисус Христостың Хубулғанын үлүкүннең күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан Спасо-Преображенской кафедралыг соборында Хараағы Худайға тоғынысты толдыр салған.

Кибірге кір парғанынаң, Худай туразы ибіре, кірөстіг чөріс полған.

Орғаш айының 19-шы күнінде, пістің Хан Худайыбыс паза Арачылағчыбыс Иисус Христостың Хубулғанын үлүкүннең күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан, соборның хутхадарчыларынаң хада, Спасо-Преображенской кафедралыг соборында илбек үлүкүннің Худайға тоғынысты толдыр салған.

Кибірге кір парғанынаң, илбек үлүкүннің күнде Худай туразы ибіре кірөстіг чөріс полған.

Орғаш айының 20-ші күнінде, Худайғасын Дометий Персеяннинні хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан Никольской (иргі) соборда Худайға тоғынысты толдыр салған.

Орғаш айының 24-ші күнінде, епархия туразындағы Хуттыг-чарыдылыг Кінде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафанның устаанынаң, 43-ші хутхадар-

чылыг конференция ирткен.

Орғаш айының 24-ші күнінде орғаш айының 26-шы күніне читіре Хубачардағы «Колос» спортзалында Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафанның сыйиина 2006-2007 чылларда төрсең оолларның паза 2005-2006 чылларда төрсең хыстарның волейбол ойнырынаңа марыг ирткен.

Пу марыгда аралазып аларға Ағбанның, Харатастың, Алтай аймааның, Междуреченсктің, Новосибирсктің паза Ермаковской аймахтың оолхыстары чылыс парғаннар.

Орғаш айының 26-шы күнінде, Хан Худайның Хубулғаны үлүкүннің үдесчен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан аркалайның резиденциясындағы Худайғасын Сергей Радонежскийнің адынаң туралыг Худай туразында Худайға тоғынысты толдыр салған.

Орғаш айының 26-шы күнінде, апарыг ухаанчы Михейні хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан, соборның хутхадарчыларынаң хада, Спасо-Преображенской кафедралыг соборында Худайға тоғынысты толдыр салған.

Орғаш айының 27-ші күні, иирде, Иң Ап-арыг Худайтөреткеннің Узыбысханын үлүкүннең күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан Спасо-Преображенской кафедралыг соборында Хараағы Худайға тоғынысты толдыр салған.

Орғаш айының 28-ші күнінде, Иң Ап-арыг Худайтөреткеннің Узыбысханын үлүкүннең күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан, соборның хутхадарчыларынаң хада, Спасо-Преображенской кафедралыг соборында илбек үлүкүннің Худайға тоғынысты толдыр салған.

Орғаш айының 28-ші күні, иирде, Иң Ап-арыг Худайтөреткеннің Узыбысханын үлүкүннең күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан, соборның хутхадарчыларынаң хада, Худай Ілезін Чығчан орынның Хараағы Худай тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралыг соборында толдыр салған.

Пуох күн, иирде, Илбек сөстіг сабланыс хығырылып, саңнар саабылғанынаң, Худай Ілезінің омазы хоостал парған Плащаницалыг кірөстіг чөріс Худай туразының ибіре парған.

Орғаш айының 29-шы күнінде, Арачылағчының Холнаң чайалбаан Обыразын Едесстен Константинопользар Көзіргенін сағысха кирчен күнде, Хакас Республикасындағы Федеральной службазының хатыглас толдырчаң Устаандағы Спасскай Худай туразы пайзаңтоллыг үлүкүннің таныхтаан.

Пу үлүкүннің күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан Спасскай Худай туразында Худайға тоғынысты толдыр саларынаң устаан.

Орғаш айының 31-ші күнінде, Спасо-Преображенской кафедралыг соборда наа үгренис чылы пасталчатханына чарыдылып, улуг алданыс толдырыл парған.

Ұртүн айының 1-ғы күнінде, Худай Ілезінің Донской иконазын үлүкүннең күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан Худайға тоғынысты Ағбандағы Знаменской Худай туразы-частомайда толдыр салған.

Ұртүн айының 1-ғы күнінде, наа үгредіг чылы пасталчатханының пастағы күнінде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан Москва Ап-арыгчызы Иннокентийнің адынаң Сынсабланыстыг гимназияның үгретчілеріне паза үгренис чылы пасталчатханына чарыдып, илбек алданысты толдыр салған.

Ұртүн айының 2-ші күнінде, апарыг ухаанчы Самуилні хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан, соборның хутхадарчыларынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралыг соборында толдыр салған.

Ұртүн айының 2-ші күнінде, Спасо-Преображенской кафедралыг соборның үстүндегі саңнар сапчаңызар хоза наа саңнар сығарылып, наачылы, турғызыл парғаннар.

Ұртүн айының 2-ші күні, иирде, 70 илчинің аразынаң ап-арыг Фаддей илчині, ап-арыг чобағчы Вассаны паза аның чобағчы палаларын: Фегонияны, Агапияны паза Пистаны хумартхылачан күннің таңдади Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралыг соборында толдыр салған.

Ұртүн айының 3-ші күнінде, 70 илчинің аразынаң ап-арыг Фаддей

илчині, ап-арыг чобағчы Вассаны паза аның чобағчы палаларын: Фегонияны, Агапияны паза Пистаны хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан Пии аалдағы Покровской Худай туразының абыстарынаң хада, Покровской Худай туразында Худайға тоғынысты толдыр салған.

Худайға тоғынысты толдыр салар алнында, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан саңнар сапчаңда кирек полчатхан наа нимс-нооларның ап-арыгказын толдыр салған.

Ағбан епархиязы «Енисей» палых компаниязын, саңнар ал пирерінде полыс пиргеніне, чаксы алынып, компанияның устаг-пастаг тоғынчыларына чылыг алғызын читтірген.

Ұртүн айының 5-ші күнінде, Иң Ап-арыг Худайтөреткеннің Узыбысханын үлүкүннің үдесчен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан Худайға тоғынысты аркалайның резиденциясындағы Худайғасын Сергей Радонежскийнің адынаң туралыг Худай туразында толдыр салған.

Ұртүн айының 7-ші күні, иирде, Худай Ілезінің Владимирской иконазынаң Тоғасханын (1395 чылда Москваны Тамерланнаң арачылап халғанын) үлүкүннең күннің таңдади, паза ап-арыг чобағчыларны Адрианны паза Наталияны, Агапияны паза Пистаны хумартхылачан күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан, соборның хутхадарчыларынаң хада, Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралыг соборында толдыр салған.

Ұртүн айының 8-ші күнінде, Худай Ілезінің Владимирской иконазынаң Тоғасханын (1395 чылда Москваны Тамерланнаң арачылап халғанын) үлүкүннең күнде паза апарыг чобағчыларны Адрианны паза Наталияны, Агапияны паза Пистаны хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан, соборның хутхадарчыларынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралыг соборында толдыр салған.

Ұртүн айының 8-ші күнінде, Ағбан епархиязының Устагчызы, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікиапарыг архиепискобы Ионафан, табығларда аралазып, поэзияның үнін пир салған.

ХОҖАЙ СӨСТӨРНІ СЫҒАР СЯАЫП, ХУДАЙ СЫЛААП ПИРҒӨН ЯРЫҒ ХУДАЙНЫ ООХТЫР СЯАЫП

Туған-чағын-нарыбыснаң хада полғаныбыс пісті сөстернең паза чоохтастарнаң на палғалыстыр салбинча. Худайның алнында сағызыбыста сыххан сөстерібісті піс чахсы пілін полчабыс па?

Сөс - кизінің худының өтіре парып, сағызынаң паза көңінен не пірік парбинча, че ідөк кизінің пілінінен, сағысыразынаң, хынызынаң паза чахсы сөзін читтіргенінен пірік парча.

Сөснен тузаланғаны сынында итчеткен киректең паза полбинча. Хайди ап-арыҕчы Феофан Затворник пасча: «Чоохтанып, син сөсті төрөт салчазың. Син сөс сығарыбысхазың, паза ол хачан даа өлбес, че өөркі Чарғычының Хорығыстың Чарғызында ол тур салар, іди ол сині ахтап алар алай ба синнен тоғыр улыбызар».

Сөстер пастыра кизіні көдір саларға, арылап саларға паза чахсы ит пирерге чарир, ідөк оларға киртіністі, өріністі, хынысты паза хайралласты кирип, оларның хуттарына иптг амырны чигір пирерге чарир. Ідөк анзына кизе-тоғыр - хомай сөстернең хутты оохтырып, аны өдір тее саларзың, паза прай даа чабал нимені, чазыхты паза уйады чох поларын чухтырып, пырозы чох, арыҕ чүректені өдір салып, ибіркі кизілернің хуттарын оохтыр таа саларға айабассың.

Пісте, прайзыбыста хуттыҕ харахтар пар полған полза, андада піс көр саларчыхпыс, хайди пістің азыбыстан, чоохтасчатсабыс, оохчан ниме аар-пеер пытырапчатханын.

Пістің полғаныбыс ла пірее ле хати сизинмеен паза испеен полар, хайди хырыс-табыс пол парза, ползын ол талас алай ба олаңай чоохтазың, өріністі алай ачыргасты сығарчатсабыс чабал хырызыныс сөстерің, пілінмин дее, сығарыбысчабыс.

Турыстыра нимес хомай сөстер орыс тілін саңай ардат салғаннар. Пірее кизі андаҕ кирліг паза хорығыстың сөстер чоохтаныбысчатса, - анзынаңар сағынарга даа, пілерге дее хорығыстың улыбысча, - хайдаҕ нимені ол сығарыбысты полчаң?

Читіре сағынмин дее ол поэзының іезін харғабысча, сөкклекісче, сайбах паза чызаан сөстернең тузаланчата, хырызыныс - сөстер палғалыстырчатханына айлан парча. Иди кизі поэзы даа сизинминче, нинче чабал паза турыстыра нимес, тадиң чох паза хомай нимені азынаң сығарыбысханын.

Кизі тілі кічичек ле ниме, че тіл пастыра көп хычаланыс паза чазых кизінің амыр чуртазына кирип, хыйалға кир салча.

Аннаңар өөркі Чайаачы Худай Вавилон башнязын инзерібізіп, чоннарны пасха-пасха тілдерге чарыбысхан.

Ап-арыҕ Пічік піске чоохтапча: «Чүректің пайы пастыра аас чоохтанча» (Мф. 12, 34).

Иди, чүреен хайдаҕ полар, андаҕох сөстер кизінің ахсыңнаң сығар. Че иди дее пол парча, кизі олған тузынаң сығара кирліг тілліг поларға көнік парған, иди көнік парғаны хоостыра, пасха сөстернең чоохтан полбинчам тіп, сылтанаң. Че, кем талас полар, чабал хырызынғаны - чазых нимес тіп?

Ол чазых кизінің чүреене олған тузынаң сығара кир парчы, анда ээленіскен паза ол кизі аны хыйа тастирға күстенминче.

Піс пілген ползабыс, хайди чабал тілленгені кизі худына хайдаҕ ай-пораанна паза хомай киректерге кир салчатханын, хайди кирліг, чабал аастығларнаң Худай Іезі, пасхаланып, хыйа айланыбысчатханын.

Піс, парасханахтар, пілінминчегіс тее хайдаҕ угаа хомай ниме итчеткенібісті!

Хачан кизі чүрее ардап парза, андада хомай сөстер кизі худын чызыдып пастапчалар.

Хан Худай пісті иди үгретче: «Азынаң сыххан ниме - чүректен сыхчатханы полча, иди ол кизіні чабалынаң саңай кирлеп салча» (Мф. 15, 18).

Анзы аннаңар - чүрек пастыра, пас тоғынча. Чүреен хайдаҕ - андаҕох сағызың.

Хачан кизі чүреен арылап албаан, че чазыхтаң ол тол парған, андада аның азынаң чабал хырызыныс, тохтаабин, сығара саапча. Андаҕ кизі поэзын на өлімге тарт салбинча, че прай поэзының туған-чағыннарнын андар чоллап салча. Пит чабал хырызыныс кирліг аастаң сығара саап, ибіркілерінің, ідөк пырозы чох палахтарның хулахтары пастыра, оларның чүреене кир парча.

Хырызынчатхан кизі поэзының кирліг сағызын оларға күстен кир салча, чииркестіг көгісчөткеніне тарт салча. Ол ондайнаң кирліг, чабал тілліглер кизілерні ардат салчалар, кизінің иптг ондайын сайбапчатхан үгретчилер пол парып, пілініп алай пілінмин дее кизі худының өдірігчилері улып, пыро чохтарны хычаландырып, хара айаның хуллары идібісчелер. Иди чабал сөстернең чоохтанарға кизе Худайның ыырчызы - айна кир салча.

Чабал хырызынғаны - кизінің арыҕ поларын паза чахсы тудынызын сайбап салча, иди ит-сөкті иптг нимес хынысха кир салып, аны пос көңнінче ардадып, саңай түзір салча. Аннаңар чабал тілліглернің сөстерінің чындызы саңай кирліг, чабал сөстернең пүт парған полча.

Піс чабал хырызынғанын піреедтең даа хомай нимес тіп санапчатыс. Хырызыныс көбізіне сөстер палға-

лызында тузаланарына айлан парча, аннаңар чабал тілленгенің хыринда сыннаң чабал кирек пол парча. Олар хости өзіп, кизінің Худайға төбй полчатханын чох ит салчалар.

Чабал тіл - чызаан кирексер пастағы хаалаҕ полча, мында пасха паза хачан даа түзөт полбас аар киректерні ит саларына пір ле хаалаҕ халча.

Пістің чонның хут саринаң чызыпчатханын пасха чирде тілирге киліспинче: піс аны поэзыбыс, сынсабланыстыҕ киртіністі хыйа тастап, піснен айналар устазын тіп, таллап алгабыс. Піс анзын, прай ибір-кизіне чабал ағырыҕ чили, тарат салгабыс, поэзыбыс күннің сай кирліг аас пастыра чағыннарыбыс чүрегіне оохчан нимені урыбысчабыс, чабал киректернің үреннерін палалар чүреене күстен кире тастап салчабыс. Ол үреннер істібісте тіген чили өзіп, чахсы пастағы туйухтабысчалар, чүреесті морчаң ит салчалар, кизіні чабал, поэзына ла хынаачы, улугзыраас идіп, ай-пораан чуртирына табырах көніктір салчалар.

Кизінің худы - угаа чуға, кічичегес паза пілерге сидік көп чардыгастарнаң пүт парған ниме. өөркі Чайаачы-Худайыбыс, піске сөс пастыра чоохтас полар сыйыхты пирип, пісті пасха тіріг нименен пасха иде чарых паза поэзік поларға чайап салған.

Хара айналыҕ күстер пасха тіріг нимелернең поэзік полчатханыбысты пылазып, постарына төбй ит саларға күстенчелер, иди кизі аймах-пасха чоохтан полчатханынаң Худайға паза чағыннарына тоғынмазын, че айналарны үгертсін тіп, кирліг тілнең тузаланғанына морсынчалар.

Че прай кизілерге пілерге кирек

полча, - чабал сөстер чоохтан чөрегіне үгренип алары угаа ниик полча, че аннаң поэзы алары угаа сидік кирекке айлан парча.

Чой, хара хуттың чабалы поэзының айғахтарында астых парған кизінің худын пик тут салча, хачан кизі Христостың Тигірибінең хыйа түс парған полза.

Иди піс, олаңай кизілер, пістің чонның хылых саринаң чызып, түсчөткеніне, пістің Чир-суубыстың хас-хачаннаң хут саринаң поэзік полчатханының уналчатханын көрчөедіп, че кирек халбинчатхан хуттыҕ кирчилерге айлан паргабыс. Піске иди сым поларға чарир ба, хачан пістің чоңыбыстың худы, Худайнаң хыйа айланыбызып, чызыпчатса?

Поэзыбыстың тілібістегі чабал, кирліг хырызынысты тохтаат саларға кирекпіс, аннаңар Павел илчіннің сөстерін пілерге кирек полча: «Пілбинчезер бе - сірер Худай туразы полчатханыңарны».

Иди полған на Христостыҕ кизі Худай туразы полчатса, аны хайди дее арыҕ тударға кирек полча.

Хачан піс чирдегі чуртазыбысты тоос салзабыс, полғаныбысха ла Худайның Хорығыстыҕ Чарғызында постың ит салған прай чахсы-чалахай алай ба хомай киректерібіс үчүн не нимес, че прай чоохтанып, сығар салған сөстерібіс үчүн, хатыҕ нандырыҕны өөркі Чарғычының - Хан Худайыбыс паза Арчылаҕчыбыс Иисус Христостың алнында хайди дее тударға килізер. Че, хайди піс Аның алнында ахтанып аларбыс? Мынзы угаа хатыҕ паза хазыр сурыҕ пістің алныбыста турыбысча.

Ап-арыҕ адаларның чөптөрі

Полған на кизе арачылан халарында хайдаҕ ниме кирек полчатханын сағаа піліп аларын пирем.

Хысхачахти аны піди сағысха кирип аларға чарир: киртін паза Худайның чахсы күзі пирилчөткенін чуртазында паза чахсы аарласха турыстыра улып аларын Ап-арыҕ Чазыттар пастыра алып ал тур, Худай чахиин хыйыстырбин чуртап, Ап-арыҕ Тигірибнең тіріг палғалыста улып, Худай турғысхан хутхадарчылары устааны хоостыра чуртирға күстенерге кирексің.

Анаң, хайди прай анзы угаа тың кирек полчатханын чахсы піліп алар үчүн, ара-

чыланыс чолынча парчатханыңны олаңай чорыхтаң тиңчөстөр көр.

Чорыхчаа истіг паза хорығыс чох парар үчүн, чарых кирек полар, ідөк чахсы салыл парған чол кирек полар, паза ідөк поэзын пик хазыхтыҕ поларға кирексің.

Иди пірее кирексініс сығара сапса, көзідімге, чол айланызында паза азырли пірік парған чолларға урун парза, агаа кем-де хайзы чолча парарын көзіт пирері кирек полар.

Сах ідөк арачыланыс чолынча парчатхан кизе чарых кирек полар - анзы киртініс; чахсы салылған чол - анзы Худайның

чахыҕларынча посты тудын пілері; пик хазыхтыҕ полары - анзы чахсы күсті пирчөткені, хайзы Ап-арыҕ Чазыттар пастыра пирилче; ідөк чол көзітчең устаҕчы кирек полар - анзы Тигірибнің хутхадарчылары. Прай пу нимелерні син тохтаабин тоғынчатхан Худайның Ап-арыҕ Тигірибінде көрчөзін, хайзында тіріг палғалыста улып, полғаны ла поэзын арачылап халар үчүн тоғынча. Прай арачылан халғаннар паза арачыланчатханнар пу чолнаң парчалар... пасха арачыланыс чолы чоғыл.

Святитель Феофан Затворник

ХАН ХУДАЙНЫҢ ТІРІГНІЧАЙПАЧТАХАН ААРЛЫҒ КІРӨЗІН КӨДІРГЕНІ

Хан Худайның Тірігнїчайапчатхан Аарлыг Кірөзі таабыл парганы угаа өрїністіг худайлыг кирек полча, хайзы Иисус Христос Тіріл парган соонда, үс чүс чыл пазынан пол парган.

Пу күнде, Худайга киртінчеткен кїзілер 326 чылда, Иерусалимде, улуг хайхас пастыра, Хан Худайның Тірігнїчайапчатхан Аарлыг Кірөзі таабыл парганын, сагысха киріп, үлүкүннепчелер, хайзында пістің Хан Худайыбыс Иисус Христосты хазап салганнар.

Пу күнде сынсабланыстыг христостыглар ікі угаа улуг киректі постарының сагыстарына кирчелер. Ап-арыг Пічіктің чоохтаанынан, Кірөсті Иерусалимде 326 чылда таап алганнар. Ол хорыгыстыг кирек Голгофа хыраңның хыринда пол парган, анда пістің Арачылагыбысты хазап салганнар.

Ікінчі улуг кирек - анзы Тірігнїчайапчатхан Кірөсті Персиядан айландырып алганы. Кірөс анда - пленде полган. Аны IV-чі чүс чылда гректер императоры Ираклий Иерусалимзер нандыра айландырып алган. Андаг ікі улуг кирекке чарыдып, Хан Худайның Аарлыг Кірөзін чонның алнында Көдіргеннер. Кірөсті ах чарыхтың төрт саринзар, айландырып, Көдіргеннер, іди прайзы Аны көріп, Агаа пазырынып алып, илбек ап-арыг нимені таап алганы үчүн, удур-төдір өрїнізіп алзыннар тіп.

Хан Худайның Тірігнїчайапчатхан Аарлыг Кірөзін Көдіргені - көс чөрбинчеткен илбек үлүкүн полча. Пу көс чөрбинчеткен үлүкүннер Хан Худай Иисус Христостың паза Аның Иң Ап-арыг Ічезінің чирдегі чуртастарынан палгалыстыг полчалар.

326 чылда, илбек император Константин чідір салган ап-арыг нимені - Хан Худайның Аарлыг Кірөзін хайди дее таап аларга пөгін салган. Аның үчүн, ол поэнының ічезінең хан-ипчі Еленанаң хада, Ап-арыг чирзер чорыхха сыххан.

Иудейлернің андаг кибір полган, кирөсте хазап, өдіртіп салган кїзінің хыринда аның кирөзін көөм салары. Сыннаң даа Голгофаның хыринда үс кирөсті, поэыларны паза чардычакты таап алганнар. Ол чардычакты Кірөске хазап салган Арачылагычының пазының үстүнде хазап салтырлар.

Іргі чоохтың чоохтаанынан, пір кирөске агырыг кїзі салганда, ол кїзі чазыл парган. Іди император Константин паза хан-ипчі Елена сах ол кирөсті піл салганнар, хайзында Хан Худай хазаттыр салган полган. Олар ол ап-арыг нименің алнында пазырынып алганнар, анаң Иерусалимдегі патриарх Макарий, Кірөсті Көдіріп, ах чарыхтың төрт саринзар айландырып, анда чыылыс парган чонга көртіс пирген. Аны прайзына көртіс пирер үчүн, ол хыраңзар сыгып алып, Кірөсті Көдірген. Кїзілер Кірөске пазырынып алып, Аннаң сурынганнар: «Хан Худай, хайралла!»

614 чылда, Персияның ханы, Иерусалимні чаалап алып, аны саңай тонабызып, Хан Худайның Тірігнїчайапчатхан Кірөзінің Агазын

поэнының чирінзер апарыбысхан. Ол илбек ап-арыг нїме пасха хан чирінде он төрт чыл пол салган.

Паза андаг киречілес пар. 628 чылда, император Ираклий, перстерні утып алган соонда, оларнаң чарас салып, Кірөсті Иераслимзер нандыра айландырып алганы.

IV-чі чүс чылда, Хан Худайның Кірөзі таабыл парганынаң паза Хан Худайның Тірігнїчайапчатхан Кірөзінің Агазы Персиядагы пленнең поэзып айланганынаң піріктіп салганнар. Іди Хан Худайның Кірөзін Көдірчєн үлүкүн пик тургызыл парган.

Амгы тустарга читіре, Хан Худайның Кірөзі Иерусалимде гректернің Воскресение Худай туразының төрінде амыр чатча.

Іргі чоохтың сөстерінен, Хан Худайның Кірөзін Пасха, Христостың Чарых Тірілізі үлүкүннің алнында таап алганнар. Мынзы угаа илбек хайхастың чайал парганы полча.

Хан Худайның Кірөзін Көдіргені үлүкүнні Ап-арыг Тигіриб чарыс айының 4-чі күнінде үдесчетсе, ол күнде абыс аны Худай туразының төрінзер апарыбысча.

Хан Худайның Кірөзін Көдіргені иконаны пасчан орыс кїзілер IV-VIII-чі чүс чыллардан сыгара пазып пастааннар.

Икона пасчан кїзі Худай туразында көп чыылыс парган кїзілерні хоостап салган. Худай туразының ортазында, амвонда Кірөсті поэнының пазының үстүнде тутчатхан Патриархтың турчатханы хоостал парган. Аның холларын абыстар тутчалар. Аарлыг Кірөс өзімнернің салааларынаң сї-

ліглел парган. Алнында - ап-арыгчыл-ар паза Кірөске пазырынып аларга килген кїзілер турчалар. Он саринда - Константин ханның паза хан-ипчі Еленаның сыннары хоостар парганнар.

Ікі муң чыл мының алнындагыох чїли, піс пүүн, чалтанып ала паза чаксы алынып, арыг сагыстыг Хан Худайның Тірігнїчайапчатхан Аарлыг Кірөзіне пазырынчабыс. Піс ол угаа хорыгыстыг тирігнї көр салып, чочып таа парчабыс, хайзында Поэнының чобагылыг өлімін пістің Хан Худайыбыс алынган. Прай анзы Хан Худайысха хыри-пазы чох хынызыбысты усхут салзын!

Худай-Чайаачы пу амырға іди хыныбысхан, ол хыныстың үчүн, Ол Поэнының Чалгыс Төрєен Оолгын Хан Худай Иисус Христосты Поэы чайап салган тиксі амырны арачылап халар үчүн, угаа хорыгыстыг өлімге пир салган. Паза пу амыр, Худай Сөзі ит-сөбккє кір парганда, Христостың чирдегі чуртазы соонда, паза прай чоннарны Худай сөзіне үгрет саларга хыгырган соонда, Ол Поэнының Оолгын өлімге пир салып, прайзыбысты удур-төдір, хынызып, улуглазарга кирек тіп, пик киртіндір салган. Ол тустаң сыгара Худай пістің чуртазыбысха кір парган, аннаң прай кїзілерде паза прай чирлерде Худайның күзі пар полча. Пілдістіг полган, кїзі төлінің Арачылагычызы кирөстіг өлімні алын салган соонда, ах сагыстыг Худай кїзізі Иосифке Римнің прокураторы Пилаттың саринаң чаксы хайыг пиріл парган, - Иосиф Кірөсте өлімні алынарга чаргыладып,

тоозыл парган кїзіні поэнына тимнеп салган хуйудагы хомдыда чыып салчан чарадыгны Пилатнаң алып алган. Ол тустарның чозагы хоостыра, хазаттыр салган соонда, өл парган кїзіні, олаңай кїзі чїли, иптїг чыгдырбачаннар. Паза Пасха үлүкүн чагдапчатханнар, Христоснаң хада хазаттыр салган ікі өліг тонагычыларны табыраанча саарның тастынзар тастабысханнар, үс кирөсті Голгофа хыраңдагы хуйуда көөм салганнар.

Че, хачан тиксі чир үстүнде, Христостың Хазаттыр салганынаң саб-ланыстыг тіл-аас тиксі тарап парганда, Хан Худайның Кірөзінің Агазы таабыл парганы тиксі амырдагы христостыгларга улуг өрїністі агылган, паза Ап-арыг Тигірибні сїлігирінде өкерсїністіг ап-арыг нїмєє Ол айлан парган.

Ап-арыг апостолгатиң Константин хан, хайзы пір ле хати Кірөстің чаксы күзін сыннабаан, ол Аарлыг Агасты таап аларга угаа тың хыныбысхан. Ол аар тогысты аның ічезі, ап-арыг апостолгатиң хан-ипчі Елена поэнына артыныбысхан. Ах сагыстыг тирініп алып, ол Иерусалимзер чолын тутхан. Илбек Константин хан ічезіне кирек күсті прай пирген.

Хачан хан-ипчі Елена Хан Худайның Кірөзін тілепчеткенде, Иерусалимде пір дее кїзі пілбеен, хайда ол Кірөсті тілечєн. Андада, Иерусалимнің патриархы Макарийнің чөбінең улуг частыгларны чыып алганнар, хайда оларның өбекелері ол Кірөсті чазыр салган полчаннар? Іди, улуг кїзілернің аразынан пір кїзі хан-ипчі Еленаны Голгофа хыраңның алтынзархы-іскеркі саринзар апарып, агаа көзіткен. Анда көпхудайлыгларның Венєразының тигірибї полган, аның алтында Христостың Кірөзі көміл парган полар, теєн ол. Андада көп худайлыгларның тигірибін инзерібіскеннер, анаң көп тоғынган соонда, үс кирөс таабыл парган, че хайзы Арачылагычының Кірөзі полчаң тіп, піліп алар үчүн, Патриарх Макарий агырыг ипчїні үс кирөске изерістіре саларга чөптї пирген. Хачан пастагы ікі кирөске өліг ипчїні салганнарында, - пір дее нїме алыспаан, че үзінчі Кірөске салганнарында, ол ипчі төзєк-частыгынаң хазых тура-салган. Паза сах ол туста өліг кїзіні чыырга оларның хыринча апарчатханнар. Патриарх үс кирөсті изерістіре агаа салган, Арачылагычының Кірөзін өліг кїзєє салганда, ол тіріл парган. Андаг улуг хайхастарны көр салып, иудейлернің көбізі Христосха киртїніп пастааннар.

Хачан Голгофа хыраңда Хан Худайның хайхасчайапчатхан Кірөзін таап алганнарында, анда полганнарның көбізі агаа чапсыра полып аларга хыныбысхан. Че угаа тың хыстылыстыг полганнаңар, прайзы андар чағын кір полбинчатхан. Андада чон Христостың Кірөзін көзіт тєє пирєрге сурынган. Патриарх Макарий, пөзік орынзар - хыраңзар сыгып алып, Аарлыг Кірөсті прайзына көрїндіре көдір пирген, андада чон тың чаксы көңнїліг пол парып, өрїніп, хысхырган: «Хан Худай, хайралла!»